

TALMUD

TALMUD

Talmud (תלמוד) - „učení“, „studium“ - autoritativní celek židovského zákona a tradice

- * **Mišna**

- * **Gemara**

 - ⇒ *Palestinský talmud*

 - ⇒ *Babylónský talmud* - Talmud všeobecně

- * **autoři** - od 4. stol. př. n. l. v **Palestině** - poč. 7. století n. l. v **Mezopotámii**

- * **Palestinský talmud** dokončen o 3 nebo 4 generace dříve

- * **jazyk** – hebrejšтина (starší části), aramejšтина (mladší části), ale i vlivy řecké, latinské, perské a arabské

- * „autoři“ Talmudu **nebyli učenci z povolání** - většinou řemeslníci

OKOLNOSTI VZNIKU

otázka povahy a autority tradice

- * **saduceové** - uznávali pouze **psané** mojžíšské zákony (**tóra še-bi-chetav**; תורה שבכתב)
- * **farizeové** - uznávali i **nepsanou ústní tradici** (**tóra še-be-al-pe** - zákon ústní; תורה שבעל פה)

ústní tradice

- ⇒ na **Sinaji** zjeven i zákon **nepsaný**, bez něhož by bylo nemožné plnit mnoho příkazů Zákona – v Tóře nejasná místa
- ⇒ **nepřerušný řetěz** ústní tradice - stařešिनové, soudci, proroci, písaři (soferim), rabíni

OKOLNOSTI VZNIKU

ústní tradice

* mnoho se sice v průběhu tradování **zapomnělo**, ale tradice se přesto **rozrůstala**

⇒ soudcové a rabínské soudy - **nová právnícká i obřadnická nařízení**

⇒ **různé názory tradentů** o původním znění a povaze zákonů

⇒ nutnost zaujmout **stanovisko k novým** myšlenkovým proudům

⇒ přibývaly **legendy** o autorech Talmudu i dalších osobách atd.

* po r. 70. n. l. - **pokusy o písemné zachycení**

⇒ **Mišna**

⇒ **midraše** – (מדרש) - „studium“, „výklad“ či „interpretace“ - metoda výkladu Tóry i literatura, která ji obsahuje

⇒ **Tosefta** - „přídavek“, „doplňek“ - soubor ústní tradice, který nebyl zahrnut do Mišny

MIŠNA

- * zač. **2. stol. n. l.** - nejvlivnější rabínská škola v **Jabné** (zakl. **Jochanan ben Zakaj**)
- * **po 135** - **Uša** v **Galileji**
- * **kol. 140** - rabínské vedení založilo **Sanhedrin**, předsedou **Šimon ben Gamliel II.** z hilelovského rodu - **patriarcha**
- * rabi **Jehuda ha-Nasi** (asi 165-210 / asi 135-asi 200) – **Rabénu ha-kadoš** (náš svatý učitel), **Rabi** - změna místa sídla patriarchy
- ⇒ redakce **Mišny**
- ⇒ **Mišna** psána **hebrejsky**
- ⇒ shrnutí tradice **od dob Hilela** do **doby redakce**
 - ⇒ tzv. **první generace** - **tana'im** (תנאים), tedy „učitelé“

MIŠNA

Mišna (משנה) - hebr. „opakování“, „studium“

* soubor **nábožensko-právního charakteru**

* také **jednotlivý odstavec** právní látky v něm

* **6 oddílů** (sedarim) ⇒ **Šas** (ש"ס) zkratka hebr. **šiša sidrej Mišna** (ששה סדרי משנה)

* **63 traktáty - masechtot** – dělené do kapitol a paragrafů

1. **Zera'im** (זרעים; „osení“ či „semena“) - zemědělské zákony, 11 tr.
(úvodní **Berachót**)

2. **Mo'ed** (מועד; „svátek“, „určený čas“, „období“) - 12 tr.

3. **Našim** (נשים; „ženy“) - manželské právo, 7 tr.

4. **Nezikin** (נזיקין; „škody“) - občanské a trestní právo, 10 tr., obsahuje
Pirkej avót - „Kapitoly otců“, „Výroky otců“

5. **Kodašim** (קדשים; „svaté věci“) - oběti a chr. služba, 11 tr.

6. **T^eharót** (טהרות; „očisty“, „očišťování“, „čistota“) - 12 tr.

* vydávána buď **samostatná**, nebo s **Gemarou**

GEMARA

Gemara (גמרא) – aram. „dokončení“

- * podrobné komentáře, poznámky a výklady k Mišně
- * také **synonymum** pro Talmud
- * většinou v **aramejštině**
- * **amora'im** (אמוראים) – aram. „vypravěči“, „sdělovatelé“ - učenci **talmudské éry** (= **pomišnaické**)
- * **2 Gemary** podle místa vzniku ⇒ **2 Talmudy**, Mišna společná
 - ⇒ **Babylonský talmud** (**Talmud Bavli**)
 - ⇒ **Palestinský talmud** (**Talmud Erec Jisra'el, Jerušalmi**)

PALESTINSKÝ TALMUD

- * ***Talmud Erec Jisra'el*** (תלמוד ארץ ישראל) **či** ***Talmud jerušalmi*** (תלמוד ירושלמי)
- * **4 svazky**
- * příměs **řečtiny**
- * pojednává o **39** ze **63** traktátů Mišny
- * hlavně čistě **právní materiál** (**halacha**)
- * období po uzavření Mišny – v **Palestině úpadek** (zmatky v říši, později křesťanství, zrušení patriarchátu)
 - ⇒ mnoho se zřejmě **ztratilo**
 - ⇒ dílo **5** nebo **6 generací** – uzavřen **dříve**
- * významné školy - **Bet Še'arim**, později **Cipori**, **Lod**, **Caesarea** a především **Tiberias**
- * **jednodušší** a **věcnější**
- * část asi uzavřena **4. stol.** v **Caesareji**
- * **největší část** sestavena asi **poč. 5. stol.** v **Tiberiadě**

BABYLÓNSKÝ TALMUD

- * *Talmud bavli* nebo jen *Bavli* (תלמוד בבלי)
- * Mišna v **Babylónii** hned po uzavření první redakce kol. **200 n. l.**
- * dokončen asi v **6. stol. n. l.**
- * v babylonském nářečí *aramejštiny*, ale obsahuje i hodně *hebrejštiny*
- * mnohem *obsáhlejší* než *Jerušalmi*, více *agady*
- * *větší vliv a autorita* než Jerušalmi
- * podle *tradice* dílo **7 generací**
- * výklady k **37 traktátům** Mišny z 63
- * více *diskusí* o zákonných předpisech - často se v nich řeší *možnosti velmi vzdálené* od životní skutečnosti
- * **poč. 7. stol.** - ještě změny
- * **kol. 1000 – kanonický text**

OBSAH

* *halacha* (הלכה)

- ⇒ právní a obřadnické předpisy, mravní zásady a názorové, dogmatické bohoslovecké otázky
- ⇒ původně zvláštní **právní rozhodnutí** v Talmudu
- ⇒ později termín rozšířen na **celý korpus židovského zákona** (právní systém judaismu)

* *agada* či *hagada* (הגדה; הגדה)

- ⇒ legendy o autorech Talmudu i o jiných osobnostech, historické reminiscence, lidová přísloví a pořekadla, lékařské a hygienické rady, krátká kázání, ponaučení pro život, hádanky, anekdoty či podobenství
- ⇒ pojednává o **každém aspektu života** - právní věda, plnění náboženských povinností, etika, teologie, biografie, estetika, etiketa, folklór, populární věda, astrologie, numerologie
- ⇒ i **protichůdné názory** mohou být legitimní (Hilel a Šamaj)

KOMENTÁŘE A VYDÁNÍ

* *celá řada komentářů*

⇒ **7.-11. stol. - doba gaónská** - pozdní generace talmudických učenců - **gaonim**, zvl. v **Súře**

⇒ **Raši - Rabi Šelomo ben Jicchak (1040-1105)** - průběžný komentář

⇒ tzv. **Tosafót** (תוספות) „dodatky“ - výkladový rozbor a poznámky k nim;
tosafisté (např. rabi Jaakov ben Meir)

* *tisk*

⇒ poprvé **poč. 16. stol.** v **Benátkách** - tiskárna **Daniela Bomberga**

⇒ částečně nebo jako celek **přetištěn** 8500x

⇒ úplné překlady v **němčině** a **angličtině**

⇒ **Talmud bavli** - vydání **list po listu shodná**

- asi 6000 stránek, 12 svazků, novější vydání svazků 18

מסכת

ברכות

מן

תלמוד בבלי

עם כל המפרשים באשר נדרש מקורם ועם הוספות
חידושות במבואר בשוקר השני.

ווילנא

בדפוס והוצאות האלמנה והאחים ראָם
שנת זאת הברכה לשיק

פרק ראשון

מאי

 \mathbb{Z}

גם כי אומר קריאה שבע. מכל אופן הדברים שחמך קריאה
הרבי"י וכו' אומר ר"י שדי גריל קרית ק"ש קודם שחמך
קריאה דברי מורי. ומכל כלה מי שגריל קריאה שבע על מנתו
הוא כדאמרינן במתיר דבני אבא כי בוקר חתול: **א' כי שני**
מקדיר קריאה אלף אלף. **ב' כי שני** דמקדיר קריאה דבנינו על
הוא (והוא) ושבע דברות כי כנגד שבע ימים הללחן
דמקדירם קריאה הכנסת. ודוקא ביום הכנסת אלף שני פומה
עין להכניסה אלף בלילה: **ו' וזו** תמי' לדיכרם על מכתבא. **ח'**
ידי שחמך אולב כדמורה וייל לדיגלות על משניות לאשמועי

ד' ה'קס"ה תר"ח כמחמ"ט ס"ז:

עין משפט
גר מצוה

ד' רמ"ב א' תמוז
 ב' תמוז תשס"ב
 ג' תמוז תשס"ב
 ד' תמוז תשס"ב
 ה' תמוז תשס"ב
 ו' תמוז תשס"ב
 ז' תמוז תשס"ב
 ח' תמוז תשס"ב
 ט' תמוז תשס"ב
 י' תמוז תשס"ב
 י"א תמוז תשס"ב
 י"ב תמוז תשס"ב
 י"ג תמוז תשס"ב
 י"ד תמוז תשס"ב
 י"ה תמוז תשס"ב
 י"ו תמוז תשס"ב
 י"ז תמוז תשס"ב
 י"ח תמוז תשס"ב
 י"ט תמוז תשס"ב
 כ' תמוז תשס"ב
 כ"א תמוז תשס"ב
 כ"ב תמוז תשס"ב
 כ"ג תמוז תשס"ב
 כ"ד תמוז תשס"ב
 כ"ה תמוז תשס"ב
 כ"ו תמוז תשס"ב
 כ"ז תמוז תשס"ב
 כ"ח תמוז תשס"ב
 כ"ט תמוז תשס"ב
 ל' תמוז תשס"ב

[illegible]

KONEC